SÄRTRYCK UR

K. Svenska Vetenskapsakademiens Årsbok för år 1956

STATENS ETNOGRAFISKA MUSEUM

ÅRSBERÄTTELSE

FÖR 1955

STOCKHOLM

Almqvist & Wiksells Boktryckeri AB

Statens Etnografiska Museum

Personal

Till extra ordinarie intendent med förordnande från den 1 november 1955 har utnämnts förutvarande intendenten vid Göteborgs Etnografiska Museum, fil. dr Stig Rydén. På begäran erhöll denne tjänstledighet till årets slut, varför fil. lic. Bertil Söderberg under hela året varit tillförordnad som e. o. intendent. I övrigt har ingen förändring i personalsammansättningen inträtt.

Under föreståndarens semester 5—14 mars upprätthölls befattningen av intendenten G. Montell samt under tiden 27 sept.—8 okt. av fil. lic. B. Söderberg.

Som arkivarbetare, avlönade genom Arbetsmarknadsstyrelsen, ha tjänstgjort: fru Frida Lepik, fru Walentyna Milczyn, journalisten Sven Peterson-Weld, sjökaptenen Johan Tomson, konstnärinnan fru Inga von Werdenhoff, gymnastikdirektören fru Sigrid Wiking-Olsson, samtliga under hela året; konstnären S. Ekelund 13/10—31/12, hr V. Möller 1/5—31/8, ingenjör H. Sylvén 1/7—31/12, fil. lic. J. Söderström 13/4—31/12, f. d. läkaren fru Alice Witt 5/5—30/11.

Lokalförhållanden

Genom Byggnadsstyrelsens försorg ha bl. a. följande arbeten utförts: I utställningsbyggnaden har den södra salen i nedre våningen inretts med nya väggar, målats etc. för att lämpligen kunna användas för tillfälliga utställningar. Samtidigt utfördes diverse andra målningsarbeten. I kanslibyggnaden försågs biblioteksrummen med fönsterluckor. Taken till samtliga byggnader målades och nya stuprännor uppsattes. I lunchrummet har insatts varmvattenberedare.

Verksamheten under året

Föreståndarens tid har som vanligt till största delen åtgått för administrativa ärenden, korrespondens med utländska institutioner m. m. De

med befattningen förenade skyldigheterna att vid Stockholms Högskola undervisa i allmän och jämförande etnografi kräva en betydande del av hans arbetstid. Undervisningen, som icke bara innebär hållande av seminarieövningar utan även i stor utsträckning handledning av studenterna, hindrar honom att bedriva självständig vetenskaplig forskning. I ämnet hölls under vårterminen 15 och under höstterminen 14 seminarier inom museets lokaler.

Under semesterresa till London 5—14 mars var han i tillfälle att ur The Wellcome Historical Medical Museums samlingar utvälja ett stort antal etnografiska föremål från olika delar av världen, för vilka nedan skall redogöras. Under en senare semesterresa företog han museistudier i Köpenhamn och London.

Intendenten Montell har främst haft hand om de asiatiska samlingarna, biträtt vid ordnande av tillfälliga utställningar m. m. Han har vidare som förut handhaft bokföring och andra ekonomiska angelägenheter. I samband med tre utrikesresor under året hade han tillfälle att besöka etnografiska museer i Köln, Frankfurt, Hamburg och Dubrovnik. Se vidare redogörelse för Sven Hedins Stiftelse.

Fil. lic. Bertil Söderberg har främst varit sysselsatt med de afrikanska samlingarna, deras bestämning och katalogisering. Han har fortsatt bearbetningen av sitt från Moyen Congo hemförda material för fonogramarkivet och katalogiseringen av den omfångsrika samlingen som Svenska Missionsförbundet föregående år deponerat i museet. Den tillfälliga utställningen »Kongo-konst» ordnades genom hans försorg. Han har vidare varit arbetsledare för arkivarbetarna.

Museibiträdet fröken Ingeborg Törnblom har varit verksam såsom föreståndarens sekreterare, skött biblioteket och utlåningen, bytesförbindelserna med andra institutioner samt verksamt biträtt i redigeringen av Ethnos. Hon har även hand om registrering av skrivelser, nyinkomna samlingar, fotografier etc.

Museibiträdet Gunnar Nykvist har främst hand om vården av de magasinerade samlingarna och de tillfälliga utställningarnas montering. Hantverkaren Gösta Holm har utfört nödiga snickeriarbeten, tillverkning av ramar m. m. Vaktmästaren Alf Attersand är museets värmeledningsskötare, övervakar fastigheternas vård samt biträder i alla löpande göromål.

Fru Gerda Törnberg, deltidsanställd, har utfört skrivarbeten av olika slag.

Arkivarbetarna: fru Lepik, fru Milczyn, hr Peterson-Weld, kapten Tomson, fru Wiking-Olsson och fru Witt ha utfört samma arbete som tidigare. Fil. lic. Söderström har katalogiserat samlingar från Söderhavet, ingenjör Sylvén har främst arbetat med rengöring av vapen samt konstnären Ekelund har tecknat föremål ur samlingarna samt utfört laveringar till båtutställningen. Fru von Werdenhoff har komponerat affischer till alla utställningar samt utfört teckningar för publikationer. Herr V. Möller har huvudsakligen renskrivit äldre kataloger.

Samlingarna

Gåvor i form av föremål

Skilda världsdelar

The Wellcome Historical Medical Museum, London, ett museum som grundats av Sir Henry S. Wellcome, skaparen av en världsomfattande läkemedelsfirma, har under året skingrat sina etnografiska samlingar. Detta museum var synnerligen rikt på etnografica från alla världsdelar och meningen hade varit att uppföra en särskild byggnad för dessa. Då tidsläget nu framtvingade ett uppgivande av denna plan, valde man i London att skänka bort samlingarna till museer i hemlandet och i andra hand på kontinenten. Som redan nämnts hade föreståndaren tillfälle att utvälja ett mycket betydande antal föremål, huvudsakligen bestående av vapen såsom spjut, pilar, koger, bågar, sköldar, klubbor, svärd och blåsrör m. m. Till större delen ha dessa sammanförts redan under 1800-talet och ha sitt stora värde däri att de äro gamla typiska föremål. Den övervägande massan av föremål stammar från Afrika och består främst av spjut, pilar, bågar, sköldar och klubbor. Söderhavssamlingen består likaledes huvudsakligen av vapen, men bland föremålen finnes dock ett vackert exemplar av de kända ceremonipaddlarna från Herveyöarna. Från Asien stamma några få vapen och Amerika är representerat med ett föremål, en klubba.

Afrika

Amiralinnan Elisabeth Ekstrand och hennes syster fru Karin Arnberger, Stockholm, ha ur notarie Carl G. Burmans kvarlåtenskap skänkt 14 etnografiska föremål från Angona-land (Nyassa-land) bestående av spjut, pilar, pilbågar, patronbälte och dolk hemförda av Alfred W. Burman, guldsökare i Centralafrika.

Köpman W. Råberg, Köping, har överlämnat tillsammans 16 föremål, huvudsakligen från Nigeria, Liberia och Kamerun, bestående av dansrassel, järnnål, pincett, mässingsnål, musikinstrument (mungiga, stegharpa, cittra av bambu, rassel av akaciafrukt, kalebasskramla), behållare för ögonmedicin, större träfat och korgvanna.

Missionär och fru Svante Malmquist, Eskilstuna, ha skänkt 13 föremål från stammarna sundi, bwende, ladi och teke i Nedre Kongo. Föremålen utgöras av danstrumma, modell av niombo (liksvepningsfigur), bössöverdrag av skinn, bärband av skinn, korg för torkning, sil av rottingfibrer, mantel av stråfibrer, fetischsnäcka, fetischknyten och en korg med fetischknyten.

Missionär Lindor Svensson, Lidingö, har från stammarna teke, kuta, sangi och bongo, Franska Ekvatorialafrika, skänkt bågluta, dubbelklocka av järn, ramtrumma, träklocka med kläpp, jaktflöjt, värdighetstecken i form av en viska samt pannband för en medicinman, föremål

sammanhängande med förfäderskulten (barkcylinder med kranier, barkburk med gravjord), jaktnät samt stenprover från Niari-distriktet.

Missionär och fru Algot Hyllienmark, Stockholm, ha skänkt skulptur av grå stenart från Mbigou, Gabon, samt stråmattor, korg och bärband från lumbu, Moyen Congo.

Svensk-Etiopiska Föreningen har som gåva överlämnat en samling prover på sädesslag m. m. samt ett antal andra etiopiska föremål som hitskickats med anledning av utställningen »Etiopien — landet bortom Nilen».

Lasarettsläkaren dr T. Torgersruud, Visby, vistades under åtta år i Etiopien och sammanförde en omfattande privat kollektion. Ur denna har han till museet överlämnat 54 föremål som på ett utomordentligt sätt kompletterar tidigare samlingar. Bland dessa föremål märkas särskilt en praktfull paraduniform, prästdräkt och andra klädesplagg, sköldar, sabel, stränginstrument, målningar bland vilka särskilt märkes en dekorativ framställning av St. Göran och draken, smycken och prydnadsföremål, husgeråd samt kultföremål (processionskors, pergamentbibel på amharaspråket).

Apotekare Arne Piltz, Djursholm, har skänkt ett träkärl för mjölk med lock av ornerat flätverk, förvärvat av givaren i Harrar, Etiopien.

Kungl. Livrustkammaren har genom föreståndaren fil. dr T. Lenk överlämnat en kvinnodolk från Centralafrika.

Riksmuseets mineralogiska avdelning har överfört en samling stenverktyg och skärvor från bushmän i Sydafrika samt stenföremål från Kaukasus hemförda av professor Hjalmar Sjögren 1905 och 1919.

Fru Paula Lindeberg har skänkt sked och gaffel av trä med snidade figurer, troligen från Rhodesia, samt figur av lergods från Egypten. Se vidare gåvor under Asien.

Fil. lic. Bertil Söderberg har skänkt ett mirlitoninstrument från tsangi-stammen, Moyen Congo, Franska Ekvatorialafrika.

Amerika

H. M. Konungen har genom Kungl. Livrustkammaren överlämnat en hjortskinnsrock med broderier av glaspärlor som påträffats bland de kungliga barnens leksaker på Ulriksdal. Möjligen härrör rocken från den resa som Konungen som kronprins företog till Canada.

Gåvor av indianska föremål ha även överlämnats av:

Civilingenjör Erik Adde, Buenos Aires, arkeologisk och etnografisk samling från västra Sydamerika, bl. a. en vävd mössa av Tiahuanaco-typ samt en stickad mössa från aymara. Från jivaro-indianerna i Ecuador stamma en nätväska samt två s. k. *tsantsa*, dvs. troféer av krympta människohuvuden. De båda senare troligen tillverkade för försäljning.

Generalkonsul Olof H. Lamm, Lidingö, ett vackert dekorerat lerkärl, antagligen från zuñi-indianerna i New Mexico.

Professorskan Hedvig Lindman, 6 pilar från paraguayska delen av Chaco insamlade av professor C. A. M. Lindman under resan 1892—94.

Professor GERHARD LINDBLOM, hängmatta från goajiro-indianerna i Colombia, hemförd av professor G. BOLINDER 1921.
Fil. dr TORSTEN LENK, kniv från Sydamerika.

Asien

Fröken ELLEN VON PLATEN som under många år hörde till museets trognaste vänner och gynnare har genom testamentariskt förordnande till museet överlämnat större delen av den samling som hon förvarade i sitt hem. Föremålen hade inköpts dels av henne själv, dels av hennes halvbror CARL VON PLATEN under resor i Orienten. Det mesta utgöres av småsaker, reseminnen från Japan, Kina och Indien och har därför en ganska splittrad karaktär. De japanska föremålen dominera såväl i fråga om kvalitet som kvantitet. Några vackra äldre bronsföremål utgöra en välkommen komplettering till museets samlingar. Netsukeerna äro gamla goda exemplar. Från Kina stamma dels några broderier samt vaser av porslin av vilka några redan tillhört ELLEN VON PLATENS fader. Av de indiska föremålen kan särskilt nämnas ett vackert kortspel av runda brickor samt en statyett föreställande Krishna som barn. Med donationen följde också ett tidstypiskt monterskåp från 1800-talets senare del.

Liksom år 1951 har H. M. KONUNGEN genom Kungl. Husgerådskammaren överlämnat en samling orientaliska textilier från 1800-talet. Dessa ha tidigare tillhört inredningen på Tullgarn.

Stiftelsen Prins Eugens Waldemarsudde har till museet överfört en palmbladsbok från Ceylon som ursprungligen skänkts till Prins EUGEN av den kände donatorn J. F. ANDERSSON i Båstad. Ur generalkonsul ANDERSSONS samlingar har museet 1916 som gåva mottagit en mycket omfattande kollektion av masker m. m. från Ceylon, säkerligen en av de rikaste i Europa.

Swedenborgs Minneskyrka i Stockholm har skänkt ett antal föremål som förvärvades av en deltagare i fregatten Vanadis världsomsegling, fotografen OSCAR EKHOLM. Däribland märkas: från Japan skärm med målade fåglar, två gudaskåp, bägare och skålar av porslin; från Kina två ovala målningar föreställande djonker samt ett myntsvärd; från Söderhavet eldfläkt, fiskkrok, prydnader samt en kokosnöt med bild av Vanadis i relief. Dessutom medfölja diverse program från fester ombord på Vanadis m. m. Samma ursprung ha även två föremål skänkta av doktorinnan GERTRUD BERGENDAHL, Bromma: japansk bok med träsnittsillustrationer samt ett ovalt japanskt bronsmynt som var gångbart på 1800-talet.

Missionärerna R. S. BJÖRKDAHL och fru ELISABETH BJÖRKDAHL ha överlämnat en samling från provinsen Hupeh, Central-Kina bestående av en rad kinesiska bokverk av historiskt och religiöst innehåll, dräktplagg m. m.

Fru PAULA LINDEBERG har utökat sina tidigare gåvor från Mindre Asien med bl. a. en guldbroderad bolero, broderade dukar och andra textilier, radband, armband, skärpbeslag och snidade skedar.

Gåvor av asiatiska föremål ha vidare överlämnats av:

Direktör Bengt Bernström, handkolorerad tryckt karta över Peking.

Tjänsteman Fredrik A. V. Carlson, två stycken broderade tyglängder, den ena med infattade speglar, Indien.

Herr Verner Lidvall, Stöde, huvudprydnad för ogift man samt benring av mässing, igoroterna, Luzon, Filippinerna.

Fru Beatrice Wallenberg, japansk figurgrupp av ben samt tre kinesiska steatitfigurer.

Inköp av föremål

Afrika

Av köpman W. Råberg, Köping, ha elva föremål från Västafrika förvärvats: trädolk, järndolk, träskål, kalebass, sansa och dansbälte från Nigeria samt mask och träfigurer från Kamerun och fotringar från Liberia.

Från missionär Lindor Svensson, Lidingö, ha inköpts tre nkisi-figurer från tekestammen samt en stegharpa från Mossendjo, Moyen Congo.

Ur framlidne dr C. A. Öbergs samlingar ha från Belgiska Kongo förvärvats tio föremål: paradyxa, tubrökpipa, snidad träbägare, två skedar av elfenben, örontrissa, musikinstrument samt tre grästyger i flossateknik.

Från Viktoria Lindströms Antikhandel ha inköpts tre s. k. Ogbonifigurer av brons från Västafrika.

Amerika

Ur framlidne artisten Fritjof Malmstens samlingar ha förvärvats en gammal klubba från prärieindianerna samt en ceremonialskål från aymara-indianerna i Bolivia. Skålen är skuren ur trä och i mitten stå två utsirade oxar förenade med ett ok. Sådana skålar lära användas vid bröllopsceremonier.

Asien

Räntemedel från Didrik Bildts fond ha använts till förvärv av följande intressanta tillskott till samlingarna: Från herr Torgny Öberg, huvudprydnad för gift kvinna, av silver och koraller, från distriktet Hobokshara, Chakhar, Inre Mongoliet; från Viktoria Lindströms Antikhandel, kinesisk dekorationsdetalj i cloisonné samt kinesisk porslinsbål, famille rose, med rik dekoration i emaljfärger återgivande de europeiska faktorierna utanför Kanton. Bland de många nationsflaggorna märkes även den svenska; från fröken Greta Köhler, fyra stycken snidade netsukeer, en snidad bärnstensklump samt två radband av snidade fruktkärnor.

Medel ur Ellen von Platens testamentsdonation ha använts till inköp av en kinesisk skål med bildframställning i emaljfärger av en scen efter det berömda verket Kêng chih t'u (»Lantbruk och vävning i bilder»).

Vidare ha inköpts: från professor Olov Janse, två plagg till kvinnodräkt från Laos samt en kinesisk målning från 1700-talet.

Indonesien och Söderhavet.

Ur artisten Fritjof Malmstens samlingar ha vidare förvärvats två stycken metkrokar från Nya Zeeland och ett svärd från Borneo.

Från Viktoria Lindströms Antikhandel ha inköpts en gammal snidad paddel och en ceremoniklubba från Mangaia, Herveyöarna, samt en klubba från Nya Zeeland.

Understöd och penninggåvor

Två av museets gynnare, som avlidit under året, ha ihågkommit institutionen med betydande donationer.

Fröken Ellen von Platen har förutom tidigare omnämnda gåvor testamenterat 5 000 kronor.

Direktör A. E. Paulson, New York, som sedan 1923 vid upprepade tillfällen frikostigt skänkt museet mexikanska samlingar och understött de mexikanska expeditionerna har donerat 5 000 dollars att användas »for archaeological research in Mexico or for any other purpose that its then directors shall deem advisable».

För utgivande av ett extra häfte av tidskriften Ethnos innehållande John-Erik Elmbergs uppsats: Field Notes on the Mejbrat People in the Ajamaru District of the Bird's Head (Vogelkop), Western New Guinea, har konsul Sven Wennerth, Malmö, ställt kr. 2 000: — till museets förfogande. Samme donator har understött professor Gustaf Bolinders etnografiska expedition till Venezuela med kr. 5 000: —. För samlingar från denna expedition kommer att redogöras i nästa årsbok.

För utgivande under 1955 av tidskriften Ethnos har ur anslaget för utgivande av vissa tidskrifter m. m. beviljats kr. 1 500: —. Professor G. Lindblom har erhållit 600 kronor ur samma anslag för »Statens Etnografiska Museum. Smärre Meddelanden».

Gåvor till bildarkivet

Ryttmästare A. A. Vogel har skänkt 153 fotografier från E. Hallstroms expedition till Bismarcksbergens sydsluttning, Nya Guinea, år 1950 samt 3 rullar 16 mm film upptagen under samma resa.

United States Information Service, American Embassy, Stockholm, har genom Mr. William H. Morris, Cultural Affairs Officer, överlämnat 60 fotografier i formatet 20 × 25 cm återgivande de indianska målningar som visades på utställningen »Nutida indianmålningar från U. S. A.».

Gåvor till bildarkivet ha även lämnats av: Amiralskan Elisabeth Ekstrand 9 fotografier, folktyper från Sydafrika, professor J. A. Hed-

vall, Göteborg, 8 diapositiv i färg visande »La fiesta del quinto sol», Mexico, fil. mag. A. Hirsjärvi, Nationalmuseum, Helsingfors, 2 fotografier jämte negativ av en mask från bakuba eller basonge-bakuba, Kongo, fil. dr T. Lenk 5 fotografier från Egypten tagna 1924, herr Verner Lidvall, Stöde, 4 fotografier av igoroter på Luzon, Filippinerna, fru Paula Lindeberg 62 fotografier och vykort från Turkiet och Mindre Asien, professor S. Linné 8 fotografier av murmålningar från Tetitla, Teotihuacan, Mexico, författaren fil. lic. Einar Malm 2 fotografier av bronsmask föreställande Sitting Bull utförd av givaren, fru Wanda Malmsten foto från Borneo, civilingenjör F. Meyer foto av kinesisk bronsfigur, köpman V. Råberg, Köping, 2 fotografier från Nigeria och Sierra Leone, Swedenborgs Minneskyrka 26 förstoringar av fotografier tagna under Vanadisexpeditionen, Fräulein Heidi Vollmoeller 6 vykort av föremål från Egypten, Persien, Cypern.

Inköp till bildarkivet

Från professor Y. Laurell ha förvärvats 590 fotografier från Kina, Manchuriet och Mongoliet, från professor S. Linné 372 skioptikonbilder i färg med mexikanska motiv.

Depositioner

Kungl. Vetenskapsakademiens bibliotek har i museets vård överlämnat filmen »Med Prins Vilhelm på afrikanska jaktstigar». Fru N. Sjölander-Wäsström har deponerat 12 arkeologiska föremål från Mexico.

Föremål ur samlingarna ha för längre eller kortare tid varit deponerade hos: Konstfackskolan, Stockholms Stadsmuseum, Vilhelmina Hembygds- och Turistförening, Svensk Filmindustri, Scandinavian Airlines System, Statens Järnvägars Mäsståg, Radiotjänst.

Boksamlingen

Museets bibliotek har ökat genom byte, gåvor och inköp.

Följande utländska institutioner ha översänt skrifter:

Institut Français d'Afrique Noire, Centre Local de Côte d'Ivoire, Abidjan; Koninklijk Instituut voor de Tropen, Amsterdam; Baroda Museum and Picture Gallery, Baroda; Museum für Völkerkunde, Basel; Seminar Schöneck, Beckenried; Universidade de Minas Gerais, Belo Horisonte; Society for American Archaeology, Beloit; Musée Ethnographique, Beograd; University of California, Berkeley; Deutsche Akademie der Wissenschaften, Forschungsstelle für Agrarethnographie, Berlin; Museum für Völkerkunde, Berlin; Instituto Colombiano de Antropología, Bogotá; University of Colorado Studies, Boulder; Slovenská akadémia vied. Bratislava; Institut d'Etudes Centrafricaines, Brazza-

ville; Anthropologická Spolěcnost, Brno; Knihovna Moravského Musea, Brno; Instituto de Antropología, Universidad de Buenos Aires, Buenos Aires; Instituto Etnico Nacional, Buenos Aires; Norsk Folkemuseum, Bygdøy; Carnegie Institution of Washington, Department of Archaeology, Cambridge, Mass.; Peabody Museum of American Archaeology and Ethnology, Harvard University, Cambridge, Mass.; South African Museum, Cape Town; Museo de Ciencias Naturales, Ministerio de Educacion, Caracas; Natural History Museum, Chicago; Pontificio Museo Missionario Etnologico, Città del Vaticano; Universidad de Santo Domingo, Ciudad Trujillo, Rep. Dominicana; Instituto de Antropologia da Universidade, Coimbra; University of Missouri, Columbia; Institut Français d'Afrique Noire, Dakar; Droste Verlag, Düsseldorf; Rivista di Scienze Preistoriche, Firenze; Frobenius-Institut, Frankfurt am Main; Städtisches Museum für Völkerkunde, Frankfurt am Main; University of Florida, Gainesville; Musée et Institut d'Etnographie, Genève; Instituto de Antropología e Historia, Guatemala; Sociedad de Geografía e Historia de Guatemala, Guatemala; Servire, N. V., Haag; Museum für Völkerkunde, Hamburg; École Française d'Extrême-Orient, Hanoi; Societas Orientalis Fennica, Helsingfors; University College, Library, Ibadan; Sudan Notes and Records, Khartoum; Museet på Koldinghus, Koldinghus; Sarawak Museum, Kuching; Rautenstrauch-Joest-Museum, Köln; Nationalmuseet, Etnografisk Samling, Köpenhamn; The Federal Government Printer, Lagos; Rijksmuseum voor Volkenkunde, Leiden; Museum für Völkerkunde, Leipzig; Biblioteka Akademii Nauk, Leningrad; Museo Nacional de Antropologia y Arqueologia, Lima; Museo Nacional de Historia, Lima; Ministerio de Educación Pública del Peru, Lima; Public Museums, Liverpool; Rhodes-Livingstone Museum, Livingstone; Colonial Social Science Research Council, Colonial Economic Research Committee, London; International African Institute, London; New World Antiquity, London; Royal Anthropological Institute, London; The London School of Economics and Political Science, London; Southwest Museum, Los Angeles; Zaïre, Revue Congolaise, Louvain; Université Marie Curie-Sklodowska, Lublin; Consejo Superior de Investigaciones Científicas, Madrid; Instituto de Cultura Hispánica, Madrid; The Manchester Museum, Manchester; Universidad Nacional de Cuyo, Facultad de Filosofia y Letras, Departamento de Musicologia, Mendoza; The University of Manila, Manila; American Anthropological Association, Menasha; Instituto Indigenista Interamericano, Mexico; Instituo Nacional Indigenista, Mexico; Mexico de Hoy, Mexico; International Anthropological and Linguistic Review, Miami; Ministerio de Ganaderia y Agricultura, Montevideo; Fundamentalnaja Biblioteka Akademii Nauk, Moskva; Yale University, New Haven; The American Museum of Natural History, New York; Wenner-Gren Foundation for Anthropological Research, New York; University Museum, University of Oklahoma, Norman; Le Centre de Recherches en Anthropologie Amérindienne, Ottawa; National Museum of Canada, Ottawa; Pitt Rivers

Museum, Oxford; École Internationale du Tanka, Paris; Institut International d'Anthropologie, Paris; International Council of Museums, Paris; Société des Américanistes, Paris; Société d'Etnographie Française, Paris; Société des Océanistes, Paris; Institut Français d'Études Andines, Paris-Lima; Museum of Oriental Ethnology, The Catholic University of Peking, Peking; The University Museum, Philadelphia; Junta de Provincia do Douro-Litoral Porto; Sociedade Portuguesa de Antropologia e Etnologia, Porto; Anthropos-Institut, Posieux; Man in India, Ranchi; Scuola di Studi Storico-Religiosi della Università di Roma, Rom; Museum voor Land- en Volkenkunde, Rotterdam; École Française d'Extrême-Orient, Saigon; Société des Études Indochinoises, Saigon; Institut Français d'Afrique Noire, Centre Sénégal-Mauritanie, Saint-Louis du Sénégal; Museo Nacional de Costa Rica, San José; Museo de San Telmo, San Sebastian; School of American Research, Archaeological Society of New Mexico, Santa Fé; Museu Paulista, São Paulo; Revista de Antropologia, São Paulo; Centro de Investigaciones Lingüisticas y Etnologicas de la Amazonia Colombiana, Sibundoy; Linden-Museum, Stuttgart; National Taiwan University, Department of Archaeology and Anthropology, Taipei; Musée Royal du Congo Belge, Tervuren; The Centenary Cultural Council, Tokyo; The Japanese Journal of Ethnology, Tokyo; The Japanese Society of Ethnology, Tokyo; Ministry of Education, Tokyo; Tromsö Museum, Tromsö; Institut des Hautes Études, Tunis; Bibliothèque Nationale, Service Polonais des Echanges Internationaux, Warszawa; Anthropological Quarterly, Washington; Carnegie Institution of Washington, Washington; Catholic University of America, Washington; Pan American Union, Washington; Smithsonian Institution, Bureau of American Ethnology, Washington; Institut für Völkerkunde de Universität, Wien; Museum für Völkerkunde, Wien; Société Polonaise d'Ethnologie, Bureau d'Édition, Wrocław; Société des Sciences et des Lettres de Wrocław, Wrocław.

Svenska institutioner etc., som sänt skrifter:

Kungl. Armémuseum; Allhems Förlag, Malmö; Kungl. Biblioteket; Ciba Produkter AB; Bokförlaget Forum AB; Generalstabens Litografiska Anstalt; Gävle Museum; Röhsska Konstslöjdmuseet, Göteborg; Sven Hedins Stiftelse; Länsmuseet, Jönköping; Konstfackskolan; Kungl. Livrustkammaren; Norrbottens Läns Hembygdsförening, Luleå; Folklivsarkivet, Lund; Kulturen, Lund; Malmö Museum; Nationalmuseum; Naturhistoriska Riksmuseets Mineralogiska avdelning; Nordiska Museet; Postverket; Saxon & Lindströms Förlags AB; Stockholms Stadsmuseum; Svenska Institutet; Svenska Mongol- och Japanmissionen; Svenska Sällskapet för Antropologi och Geografi; Kungl. Tekniska Högskolans bibliotek; Tekniska Museet; Geografiska Institutionen, Uppsala; Kungl. Utrikesdepartementet; Varbergs Museum; Kungl. Vitterhets-, Historie- och Antikvitets Akademien; Örebro Läns Hembygdsförbund.

Följande enskilda personer ha vidare lämnat skrifter:

Dr Ernst Antevs, Globe, Arizona, señor Louis Angel Arango, Bogotá, dr Frans Blom, San Cristóbal las Casas, Mexico, dr H. H. Bartlett, Ann Arbor, missionären fröken Pearl K. Englund, Evanston, Ill., prof. G. Höltker, Rheineck, prof. Josef Haekel, Wien, dr Lumir Jisl, Opava, mrs. Sugi Miyazaki, Gifu-Pref., Japan, prof. A. Rubio, Panama, prof. G. Reichel-Dolmatoff, Colombia, fru Hilde Thurnwald, Berlin. — Ambassadör Erik Boheman, Washington, fil. kand. J. L. Edberg, försäkringsinspektör Bror Engström, fil. stud. Birgitta Haglund, doc. Åke Hultkrantz, kyrkoherden teol. dr Tor Irstam, doc. Sture Lagercrantz, Uppsala, prof. Y. Laurell, prof. G. Lindblom, fru Paula Lindeberg, prof. S. Linné, doc. G. Montell, fil. kand. Per B. Nilsson, ariktekt Per Erik Nilsson, minister Axel Paulin, dr Ivar Paulson, Rotebro, fröken Ellen von Platens sterbhus, fil. dr Stig Rydén, fil. lic. Bertil Söderberg, fil. kand. Gunnel Styrman, general I. Thord-Gray, Greenwich, Conn., ryttmästare A. A. Vogel.

Tillfälliga utställningar m. m.

Den 11 mars öppnades för allmänheten en tillfällig utställning »Kongokonst» bestående av utvalda afrikanska föremål i Svenska Missionsförbundets samlingar vilka föregående år deponerades i museet. Utställningen som genomgående uppvisade äldre sällsynta trä- och stenskulpturer, textilier, musikinstrument m. m. väckte stort intresse och lockade även en för museet ny publik.

Genom älskvärt tillmötesgående från Förenta Staternas ambassad bereddes museet möjlighet att anordna en tillfällig utställning av »Nutida indianmålningar från U.S.A.», vilken var tillgänglig 6/10—16/10. Denna moderna indianska konst är visserligen tekniskt påverkad av västerländskt måleri men hänger också fast vid de urgamla traditionerna från hällristningar, sandmålningar etc. För att betona detta samband hade ur museets samlingar plockats fram några få typiska föremål. Då målningarna tyvärr så snart måste tagas ned, omvandlades utställningen till att omfatta »Indianarbeten», främst textilier från hela Amerika.

Vandringsutställningen »Primitiv konst», som i Riksförbundets för bildande konst regi under året visats i Simrishamn, Växjö, Nynäshamn, Hudiksvall, Umeå, Malmberget och Kiruna, har nu upphört och samlingarna ha återförts till museet.

En värdefull reklam för museet var deltagandet i det s. k. Mäsståget, som arrangerades av Statens Järnvägar. Museet bereddes nämligen tillfälle att kostnadsfritt deltaga med ett antal dekorativa föremål samt upplysande text.

Vid organiserandet och monteringen av utställningen »Etiopien — landet bortom Nilen» deltog museets personal verksamt, i synnerhet museibiträdet Gunnar Nykvist. I samband därmed inventerades museets etiopiska samlingar och ett urval ställdes till utställningens förfogande.

Besökande

Bland utlänningar, som besökt museet i studiesyfte, märkas:

Fil. dr Pentti Aalto, Helsingfors, dr Touvia Ashkenazi, Washington, prof. dr. phil. Alfred Bühler, Museum für Völkerkunde, Basel (omknytningsfärgning), konstnären Germàn Gutierres Cueto, Mexico, konstnärinnan Ragnhild Cavén, Helsingfors, dr Louis C. G. Clarke, Cambridge, dr Dasdea Detering, Museum für Völkerkunde, Hamburg, missionären miss Pearl K. Englund, Northwestern University, Evanston, Ill. (studier i bantuspråk), dr Clifford Evans, U. S. National Museum, Smithsonian Institution, Washington, prof. Knud Fabricius och fru Estrid Fabricius f. Stolpe, Köpenhamn, señor Victor Raul Haya de la Torre, Lima, director Toshinori Hayashi, Osaka (teceremonihuset), mr. Henry Hammond, London (keramik), läraren G. Hotz och fru Marta Hotz, Zürich (indianska masker), författaren Per Höst, Oslo, dr Ulla Johansen, Museum für Völkerkunde, Hamburg (mongoliska och tibetanska samlingar), mr S. C. Kala, Allahabad Museum, Allahabad, director Hisao Kido, Osaka (teceremonihuset), prof. G. H. R. von Koenigswald, Utrecht (asiatiska samlingar), dr E. Kohlschütter, Schliersee, prof. Owen Lattimore, John's Hopkins University, Baltimore, mrs. Eleonor Lattimore, dr Vittorio Maconi, Bergamo, Italien (Oceanien), dr Betty J. Meggers, U. S. National Museum, Smithsonian Institution, Washington, mr. William H. Morris, Amerikanska Ambassaden, Stockholm, stud. Peter von Pawel, Pacific Grove, Californien, prof. O. Reche, Hamburg, dr Werner Schultze, Wiesbaden (förberedande arbeten för Hedin-utställningen i Tyskland), dr Habot Tischner, Museum für Völkerkunde, Hamburg, prof. Elmer G. Trotzig, University of South Dakota, Vermillion, dr Nghiêm Thâm, Saigon (museiteknik), prof. Paul S. Wingert, New York (primitiv konst från hela världen), fröken Heidi Vollmoeller, Zürich, konstnären Desiderio Hernandez Xochitiotzin, Mexico, Delegation of House of Councillors Japanese Diet to 44th Inter-Parliamentary Union Conference.

Bland svenska besökande må nämnas:

Byrådirektör Nils Ambolt, dir. Gunnar Andell, doc. Bengt Anell, Uppsala, missionärerna John Andersson och fru Judith Andersson, Lidingö (bestämde fotografier i Missionsförbundets samlingar), fil. stud. Ann-Sofi Berg, komminister Morris Bergling, Jönköping (museiteknik), fil. dr Eva Bergman, lektor Birger Bohlin, Uppsala, prof. Gustaf Bolinder, fil. dr Bengt Danielsson, Uppsala, fru Ingrid Dessau, Stocksund (amerikanska textilier), konstnären Allan Egnell (nordamerikanska indianer), dir. jur. kand. Lars-Olof Ekeberg, fil. lic. Hans Eklund, redaktör Crister Ellsén (kinesiska pilbågar), fil. lic. John-Erik Elmberg, dr Tor Engeström (Sudan), danskonstnärinnan fru Else Fisher (indiska musikinstrument), missionären fil. kand. A. E. Hansson, Uppsala (Kongo), fröken Judit Hanson, fil. kand. Anna-

Britta Hellbom, stud. Bo Hermansson, Jönköping (Mexico), prof. Bror Hjorth, Uppsala, prof. K. G. Izikowitz, Göteborg, utrikesrådet Gunnar Jarring (litteratur från Östturkestan), lektor Ragnar Jirlow, Västerås, konstnären Paul Jonze, arkitekt Bo Karlgren (teceremonihuset), ingenjör Åke Kistner (bestämt fotografier från Bali), redaktör Knut Korfitsen (japanska samlingarna), doc. O. Langlet, fil. lic. Birgit Laquist, Örebro, skådespelaren Sven Lindberg (teceremonihuset), doc. Bertil Lundman, Uppsala, dr Elon Mattsson, Göteborg, forskningsresanden Gösta Moberg, envoyén Einar Modig, museilektor Carl-Axel Moberg (stenredskap från Söderhavet), keramikerna Grete och Tom Möller (arkeologisk amerikansk keramik), fil. kand. M. Möller, fil. dr greve Magnus Mörner, grevinnan fil. kand. Aare-Ruth Mörner (brasilianska indianer), arkitekt Per Nilsson (Afrika), bankdirektör O. Norbeck (Nordamerika), fru Märta Otterström (indiska glasmålningar), prof. Percy Quensel, museilektor Mats Rehnberg, fru Eugenija Reinfeld (indiska glasmålningar), missionär Folke Richardson (Kongo), köpman Wilhelm Råberg, Köping, missionär Sam Sköld, fru Inez Stenberg (japanska samlingarna och teceremonihuset), fil. dr Oscar Stenström (Afrika), fil. stud. Gunnel Styrman, missionär Lindor Svensson och fru Maja Svensson, Lidingö, doc. Harry Tegnaeus, Uppsala, greve Arvid Wachtmeister (nordamerikansk litteratur), bibliotekarien fil. kand. Olof Wallmén, domkyrkoorganist Henry Weman, Uppsala, intendenten fil. dr Bo Wennberg (afrikansk konst), biträdande missionssekreterare R. Widman, ryttmästare A. A. Vogel, prof. H. von der Osten och prof. Gösta Säflund, Uppsala, med studenter i klassisk arkeologi.

Demonstrationer av de utställda samlingarna för klasser ur Stockholms folkskolor ha liksom tidigare verkställts av prof. Y. Laurell till ett antal av 224. Klasser från läroverk, flickskolor, tekniska skolor, seminarier, folkskolor från landsorten etc. ha huvudsakligen genom intendenterna erhållit visningar av samlingarna till ett antal av 60. Andra gruppbesök från skolor för konst och konsthantverk, föreningar, studiegrupper etc. ha förekommit i betydande utsträckning. Det sammanlagda antalet av skol- och andra gruppbesökande var under året 9 089, det totala antalet museibesökande var 24 428, den högsta besökssiffra som någonsin förekommit.

Vandringsutställningen Primitiv konst har under året visats i Simrishamn, Växjö, Nynäshamn, Hudiksvall, Umeå, Malmberget och Kiruna. Sammanlagda besöksantalet var 7 657.

Publikationer

Följande publikationer utarbetade vid museet eller helt eller delvis grundade på material i detsamma ha utkommit:

Engeström, T., Apport à la théorie des origines du peuple et de la langue

Peuhle. Statens Etnografiska Museum, Smärre Meddelanden, N:r 24. Stockholm 1954. 23 s., 7 fig.

Hultkrantz, Å., Primitiv religion och magi. Stockholm 1955. 86 s., 29 fig.

Lindblom, G., Recension av *D. Westermann,* Geschichte Afrikas. Köln 1952. Sociologus. Berlin 1954. 3 s.

Linné, S., Maya-folket i Mexico og pyramidegraven i Palenque. Naturen, nr 11. Bergen 1955. 19 s., 9 fig.

——, Drei alte Waffen aus Nordamerika im Staatlichen Ethnographischen Museum in Stockholm. Baessler-Archiv, Neue Folge, Band III. Berlin 1955. 3 s., 2 pl.

——, Fornmexikansk keramik. Porslin, nr 3—4. Stockholm 1955. 5 s., 2 fig., 11 pl.

——, The Bering Isthmus — Bridge between Asia and America. Ethnos 1955, 6 s., 3 fig.

——, Bokanmälningar i Ethnos 1955.

Montell, G., Sven Hedin, the explorer. Geografiska Annaler, 1954: 1—2. Stockholm. 8 s.

Nordenskiöld, E., Investigaciones arqueológicas en la region fronteriza de Perú y Bolivia. Traducción de Carlos Ponce Sanginés y Stig Rydén. La Paz 1953. 168 s., 54 fig., 7 pl.

Söderberg, B., »Försäkringsskydd» bland primitiva folk. Försäkringstidningen, nr 2. Stockholm 1955. 4 s., 4 fig.

——, Museum Notes. Ethnos 1955. 6 s., 2 fig.

——, Recension av *E. von Sydow,* Afrikanische Plastik, utgiven av G. Kutscher. Berlin 1954. Ethnos 1955.

Tidskriften Ethnos har utkommit med sin 20:e årgång omfattande 259 s., och 84 fig.

Gösta Montell,
t. f. föreståndare.

Sven Hedins Stiftelse

Nämnden för Sven Hedins Stiftelse har varit oförändrad till sin sammansättning och hållit tre sammanträden under året.

En minnesutställning över Sven Hedin — en starkt förminskad upplaga av utställningen i Liljevalchs Konsthall 1954 — har under året vandrat i några tyska städer. Den har sålunda hittills visats i Köln, Kassel och Hamburg och mottagits med stort intresse av press och publik. Som garant och arrangör står bokförlaget F. A. Brockhaus i Wiesbaden, som svarar för alla kostnader, försäkringar etc. Den sammanlagda besökssiffran intill årets slut har varit 30 800 personer. Utställningen har ett betydande reklamvärde även för Stiftelsen. Den kommer att fortsätta under 1956. Till utställningen har utgivits en illustrerad katalog, en förkortad bearbetning av den svenska motsvarigheten.

Inventeringen av Sven Hedins bibliotek har fortsatts under en kortare period varvid fröken Birgitta Linné varit behjälplig, Katalogiseringen av samlingar m. m. har pågått som förut.

Under 1955 ha två böcker av Sven Hedin utkommit i nybearbetat skick. Första delen av *Från pol till pol* har grundligt reviderats, högst avsevärt förkortats samt språkligt moderniserats genom undertecknad. Boken har utgivits av Svensk Läraretidnings förlag, Stockholm. F. A. Brockhaus har utgivit en ny upplaga av den tidigare förkortade *Durch Asiens Wüsten,* helt nyillustrerad med teckningar av Sven Hedin.

I Hedinexpeditionens vetenskapliga serie har under 1955 ingenting utkommit men sättningen av ett par arbeten är nu i full gång.

Till Stiftelsen ha bl. a. följande gåvor överlämnats:

Av fröken Marie-Anne Halldin kronor 100: — »till åminnelse av den 15.8.1885». Ifrågavarande datum avreste Sven Hedin för första gången till Asien. Detta belopp har jämte donatorns föregående gåva (kronor 500: —) använts till bekostande av kartonger till Sven Hedins teckningar.

Av Metallfabriksaktiebolaget C. C. Sporrong & Co., Stockholm — *medalj av silver* utförd av eleven vid Konstakademien Christer Sjögren för en pristävling anordnad av professor Stig Blomberg. Framsidan visar Sven Hedin i profil, baksidan en pagod samt kameler och jakar.

Av undertecknad — samtliga brev etc. från Sven Hedin till mig. Denna ganska omfattande brevsamling skall liksom Sven Hedins arkiv i övrigt

icke stå till fritt förfogande förrän efter 25 år räknat från Sven Hedins bortgång.

Frikostigt tillmötesgående från konstnärens sida har möjliggjort för Stiftelsen att enbart mot avgjutningskostnaderna förvärva ett exemplar i brons av Carl Milles förslag till monument över Sven Hedin. Detta utfördes 1932 i Cranbrook, U. S. A. och visar Sven Hedin ridande på en kamel (se Pl. 4).

Genom inköp ha Stiftelsens samlingar kompletterats bl. a. med Sven Hedins doktorsring samt ett tigerskinn från Östturkistan, vilket hemförts av Sven Hedin och under många år legat på golvet i hans mottagningsrum.

Stiftelsen har i slutet av detta år återfått restupplagorna av Sven Hedins äldre vetenskapliga publikationer för att i fortsättningen ombesörja distributionen i egen regi. Detta gäller det stora verket *Southern Tibet, Eine Routenaufnahme durch Ostpersien* samt *Die chinesischen Handschriften und sonstigen Kleinfunde Sven Hedins in Lou-lan* av A. Conrady.

Gösta Montell.

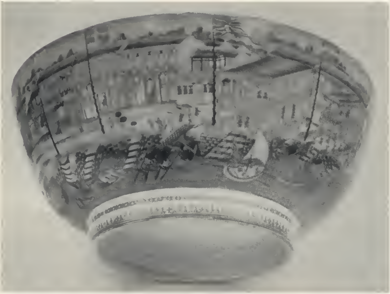

St. Göran och draken. Etiopisk målning. Gåva av dr T. Torgersruud, Visby.

Netsukeer i Ellen von Platens samling.

Kinesisk porslinsbål med framställning av de europeiska faktorierna vid Kanton. Till vänster den svenska flaggan.

Förslag till monument över Sven Hedin utfört 1932 av Carl Milles.

Uppsala 1956. Almqvist & Wiksells Boktryckeri AB 567995